

Uz sākumlapu>Nauda/naudas prasījumi>Maksātnespēja un bankrots Maksātnespēja un bankrots

Latvija

1 Pret kādiem subjektiem var vērst maksātnespējas procedūru?

Maksātnespējas likums, kas nosaka Latvijā piemērojamās maksātnespējas procedūras, attiecas uz juridiskajām un fiziskajām personām, kas var būt šajā likumā noteikto maksātnespējas procedūru subjekti.

Maksātnespējas likums paredz trīs maksātnespējas procedūras: tiesiskās aizsardzības procesu (reorganizācijas procedūra), juridiskās personas maksātnespējas procesu un fiziskās personas maksātnespējas procesu.

Jāvērs uzmanība, ka Maksātnespējas likums nav piemērojams kredītiestāžu maksātnespējas procesā, kura norisi regulē Kredītiestāžu likums.

Tiesiskās aizsardzības process (tai skaitā ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process (pre-pack)) ir parādu restrukturizācijas procedūra, kas var tikt piemērota tikai juridiskajām personām. Vienlaikus jānorāda, ka no tiesiskās aizsardzības procesa subjektu loka ir izslēgti atsevišķi finanšu un kapitāla tirgus dalībnieki, piemēram, apdrošinātāji, apdrošināšanas brokeru un ieguldījumu brokeru sabiedrības, privāto pensiju fondi u.c.

Juridiskās personas maksātnespējas process ir parādnieka – juridiskās personas - likvidācijas procedūra, kuras subjekti ir juridiskās personas, kā arī personālsabiedrības un individuālie komersanti. Personālsabiedrībām nav juridiskās personas statusa, tomēr tās savā vārdā var iegūt tiesības un uzņemties saistības. Fiziskā persona, kurai ir individuālā komersanta statuss, var slēgt gan komercdarījumus – izmantojot individuālā komersanta vārdu, gan citus saimnieciskos darījumus savā – fiziskās personas vārdā. Šobrīd personai, kurai ir individuālā komersanta statuss, vispirms ir piemērojams juridiskās personas maksātnespējas process un tad, par atlikušajām saistībām personai ir tiesības iesniegt fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu. Minētais individuālā komersanta risinājums ir piemērojams arī zemnieku un zvejnieku saimniecībām.

Fiziskās personas maksātnespējas process ir fiziskajām personām, tostarp saimnieciskās darbības veicējiem un patērētājiem, piemērojama procedūra, kuras mērķis ir dot iespēju parādniekam tikt atbrīvotam no parādsaistībām un atjaunot maksātspēju. Fiziskās personas maksātnespējas procesa subjekts Latvijā var būt jebkura fiziskā persona, kura pēdējo sešu mēnešu laikā ir bijusi Latvijas Republikas nodokļu maksātājs.

2 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var sākt maksātnespējas procedūru?

Tiesiskās aizsardzības process

Atbilstoši Maksātnespējas likumam tiesiskās aizsardzības procesa pieteikumu var iesniegt tikai pats parādnieks, iestājoties esošām vai sagaidāmām finanšu grūtībām. Turklāt Maksātnespējas likumā nav definētas konkrētas pazīmes, kurām iestājoties, parādniekam būtu tiesības iesniegt tiesiskās aizsardzības procesa pieteikumu. Iestājoties finansiālām grūtībām, parādniekam jāizvērtē, vai finanšu grūtību pakāpe pieļauj iespēju vienoties ar kreditoriem ārpus tiesas procesa par to, vai parādniekam ir nepieciešams iesniegt tiesiskās aizsardzības procesa pieteikumu saistību pārstrukturēšanai tiesas aizsardzībā.

Priekšnoteikums tiesiskās aizsardzības procesa pieteikuma iesniegšanai ir valsts nodevas samaksa 145 euro apmērā.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Juridiskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanu Maksātnespējas likumā noteiktajos gadījumos var lūgt gan pats parādnieks, gan parādnieka kreditori (tostarp parādnieka darbinieki). Tāpat tiesības iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu ir Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 2015/848 37. panta 1. punkta "a" apakšpunktā minētajai personai.

Maksātnespējas likumā ir noteikti gadījumi, kad parādniekam ir pienākums nekavējoties iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu.

Par maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu parādniekam ir paredzēta administratīvā atbildība. Parādniekam ir pienākums iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu šādos gadījumos:

- parādnieks ilgāk nekā divus mēnešus nav nokārtojis parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš, un nav noslēgta vienošanās ar kreditoriem par maksājumu termiņu pagarināšanu vai nav ierosināta tiesiskās aizsardzības procesa lieta (būtiski uzsvērt, ka tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšana nav priekšnoteikums juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai, minētā norma tikai atbrīvo parādnieku no administratīvās atbildības gadījumā, ja, iestājoties finanšu grūtībām, parādnieks tās ir risinājis, bet nonācis maksātnespējas stāvoklī);

- saskaņā ar likvidācijas sākuma finanšu pārskatu parādniekam nepietiek aktīvu, lai apmierinātu visus pamatotos kreditoru prasījumus, vai arī šis apstāklis atklājas likvidācijas gaitā;

- parādnieks vairs nespēj pildīt tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu.

Kreditoram ir tiesības iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu, ja:

- piemērojot piespiedu izpildes līdzekļus, nav bijis iespējams izpildīt tiesas nolēmumu par parāda piedziņu no parādnieka;

- parādnieks – SIA vai A/S, nav nokārtojusi pamatparādu 4268 euro apmērā, un kreditors ir brīdinājis viņu par savu nodomu iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu;

- parādnieks – cita juridiskā persona, kas nav SIA vai A/S, nav nokārtojusi pamatparādu 2134 euro apmērā, un kreditors ir brīdinājis viņu par savu nodomu iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu;

- parādnieks divu mēnešu laikā nav pilnībā izmaksājis darbiniekam darba samaksu, kaitējuma atlīdzību sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību vai nav veicis sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas divu mēnešu laikā no izmaksai noteiktās dienas (ja darba līgumā nav noteikta darba samaksas izmaksas diena, uzskatāms, ka šī diena ir nākamā mēneša pirmā darbdiena). Nesamaksātās summas apmēram šajā gadījumā nav nozīmes.

Tiesa pasludina juridiskās personas maksātnespējas procesu, ja pieteikuma izskatīšanas dienā konstatē tajā norādīto pazīmi.

Jāvērs uzmanība, ka gan pašam parādniekam, gan kreditoram, iesniedzot maksātnespējas procesa pieteikumu ir jāiemaksā valsts nodeva – nodeva par darbības veikšanu – pieteikuma izskatīšanu tiesu iestādē. Parādniekam valsts nodevas apmērs ir 70 euro, savukārt kreditoram – 355 euro. Vienlaikus pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa iesniegšanas gan parādniekam, gan kreditoram ir jāiemaksā depozīts divu valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Parādniekam – fiziskajai personai, var piemērot fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja ir kāda no šādām fiziskās personas maksātnespējas procesa pazīmēm:

- 1) šai personai nav iespēju nokārtot parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš, un parādsaistības kopā pārsniedz 5000 euro;

2) sakarā ar pierādāmiem apstākļiem šai personai nebūs iespējams nokārtot parādsaistības, kuru izpildes termiņš iestāsies gada laikā, un parādsaistības kopā pārsniedz 10 000 euro;

3) šai personai nav iespēju nokārtot parādsaistības, no kurām vismaz vienas parādsaistības pamatā ir neizpildīta blakus saistība vai solidāra saistība starp parādnieku un parādnieka laulāto vai personu, kura sastāv ar parādnieku radniecībā vai svainībā līdz otrajai pakāpei, ja minētā parādsaistība pārsniedz 5000 euro.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu var iesniegt tikai pats parādnieks, kreditoram šādas tiesības ir liegtas.

Arī fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanas priekšnoteikums ir valsts nodevas 70 euro apmērā samaksa un depozīta divu minimālo mēnešalgu apmērā iemaksa.

3 Kādi aktīvi ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā? Kā rīkojas ar aktīviem, ko parādnieks iegūst vai kas pāriet parādnieka īpašumā pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Tiesiskās aizsardzības process

Tiesiskās aizsardzības procesa gadījumā parādnieka mantā ietilpst visa parādnieka manta, turklāt parādnieks pilnībā saglabā tiesības ar to rīkoties.

Atbilstoši Maksātnespējas likumam viena no tiesiskās aizsardzības procesa metodēm ir kustamās mantas vai nekustamā īpašuma atsavināšana vai apgrūtināšana ar lietu tiesībām, lai panāktu kreditoru prasījumu izpildes termiņa pagarināšanu vai kreditoru prasījumu apmierināšanu. Attiecīgās metodes īstenošanas iespēja un kārtība ir iekļaujama tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu, un šīs tiesības iegūst administrators.

Atbilstoši Maksātnespējas likumam parādnieka mantā ietilpst:

- 1) parādnieka nekustamais īpašums, kustamā manta, tajā skaitā naudas līdzekļi;
- 2) naudas līdzekļi, kas iegūti, atsavinot parādnieka mantu;
- 3) maksātnespējas procesa laikā atgūtā manta (piemēram, līdzekļi, kas atgūti, pamatojoties uz prasījuma tiesībām pret trešajām personām, kā arī līdzekļi, kas iegūti no juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļiem, pamatojoties uz viņu pienākumu atbildēt par nodarītajiem zaudējumiem);
- 4) augļi, kas iegūti no parādnieka mantas juridiskās personas maksātnespējas procesa laikā;
- 5) juridiskās personas maksātnespējas procesa laikā cita tiesiski iegūtā manta.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa laikā tiek realizēta visa parādnieka manta un iegūtie līdzekļi tiek izmantoti, lai segtu juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas un apmierinātu kreditoru prasījumus. Parādnieka mantas pārdošanu nodrošina maksātnespējas procesa administrators (turpmāk – administrators), ievērojot mantas pārdošanas plānu. Administratoram jānodrošina, lai parādnieka manta tiktu pārdota par pēc iespējas augstāku cenu, lai pilnīgāk apmierinātu kreditoru prasījumus.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu (izņemot mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu), un šīs tiesības iegūst administrators. Fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā tiek realizēta visa parādnieka manta un iegūtie līdzekļi tiek izmantoti, lai segtu tiesās fiziskās personas maksātnespējas procesa izmaksas un apmierinātu kreditoru prasījumus.

4 Kādas ir parādnieka pilnvaras un kādas - maksātnespējas administratora pilnvaras?

Tiesiskās aizsardzības process

Parādnieks. Pēc tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanas pasludināšanas parādnieks saglabā kontroli pār savu uzņēmumu, viņš pats pārvalda viņam piederošo, kā arī viņa turējumā un valdījumā esošo mantu atbilstoši kreditoru saskaņotajam un tiesas apstiprinātajam tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānam. Vienlaikus, lai nodrošinātu tiesiskās aizsardzības procesa norises likumību, kā arī tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošās personas (turpmāk – uzraugošā persona) un kreditoru kontroli pār tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna izpildi, parādniekam ir noteikta virkne pienākumu un arī ierobežojumu.

Galvenais parādnieka pienākums ir pildīt tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu. Vienlaikus parādniekam ir noteikti arī šādi pienākumi:

- 1) segt tiesiskās aizsardzības procesa izmaksas;
 - 2) ne retāk kā reizi mēnesī rakstveidā uzraugošajai personai par tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna izpildi;
 - 3) pēc uzraugošās personas pieprasījuma nekavējoties rakstveidā sniegt viņam visas ziņas par tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna īstenošanu un nodrošināt iespēju klātienē pārbaudīt parādnieka saimniecisko darbību un dokumentus;
 - 4) nekavējoties ziņot uzraugošajai personai par jebkādiem apstākļiem, kuru dēļ parādnieks nespēs pildīt tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu utt.
- Attiecībā uz ierobežojumiem jānorāda, ka, piemēram, parādniekam tiesiskās aizsardzības procesa laikā aizliegts:

- 1) slēgt jebkādas darījumus vai veikt darbības, kas var pasliktināt viņa finansiālo stāvokli vai kaitēt kreditoru kopuma interesēm;
- 2) izsniegt aizdevumus (kredītus), izņemot gadījumus, kad aizdevumu (kredītu) izsniegšana ir parādnieka pamatdarbība un tas ierakstīts tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā;
- 3) dot galvojumus, dāvināt vai ziedot, piešķirt parādnieka valdes un padomes locekļiem prēmijas vai cita veida mantisku papildu atlīdzību.

Uzraugošā persona. Pēc tam, kad parādnieks ir izstrādājis tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu, tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošā persona sniedz par to savu atzinumu, izvērtējot plāna atbilstību likuma prasībām. Tostarp sniedz savu vērtējumu par to, vai sagatavotais plāns sasniegs likumā noteikto tiesiskās aizsardzības procesa mērķi. Tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošās personas atzinums tiek iesniegts tiesā kopā ar tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu. Pēc tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanas pasludināšanas tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošā persona veic uzraudzību pār tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna izpildi un informē par to kreditorus, kā arī uzrauga, vai parādnieks ievēro Maksātnespējas likumā noteiktos ierobežojumus.

Tiesiskās aizsardzības procesa laikā uzraugošajai personas ir pienākums kārtot procesa lietvedību Elektroniskajā maksātnespējas uzskaites sistēmā (turpmāk – Sistēma).

Juridiskās personas maksātnespējas process

Parādnieks. Pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieks zaudē visas normatīvajos aktos, parādnieka statūtos vai līgumos paredzētās pārvaldes institūciju tiesības un tās iegūst administrators. Administrators nosaka parādnieka pārstāvi, kura piedalīšanās maksātnespējas procesā ir obligāta. Parasti par parādnieka pārstāvi tiek noteikts viens (vai vairāki) no parādnieka izpildinstitūcijas locekļiem. Parādnieka pārstāvim ir pienākums ar pieņemšanas un nodošanas aktu nodod administratoram visu parādnieka mantu, organizatoriskos, personāla un grāmatvedības dokumentus nekavējoties pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas. Parādnieka pārstāvja pienākums ir sagatavot nododamās parādnieka mantas un dokumentu sarakstu, savukārt dokumenti administratoram jānodod, sakārtojot tos atbilstoši lietvedības noteikumiem. Maksātnespējas procesa gaitā parādnieka pārstāvim jāsniedz administratoram pieprasītā informācija un jāpiedalās tiesas sēdēs un kreditoru sapulcēs.

Administrators. Administratoram ir visas normatīvajos aktos, parādnieka statūtos vai līgumos paredzētās pārvaldes institūciju tiesības, pienākumi un atbildība. Administrators tostarp var lemt par parādnieka saimnieciskās darbības turpināšanu pilnā vai ierobežotā apjomā, ja šīs darbības turpināšana ir ekonomiski pamatota un veic kārtējos nodokļu un nodevu maksājumus, kā arī var likvidēt parādnieka filiāles.

Tāpat administrators veic ar maksātnespējas procesa nodrošināšanu saistītas darbības: apkopo, pārbauda un pieņem lēmumus par kreditoru prasījumiem; apzina parādnieka mantu un veic ar parādnieka mantas atgūšanu saistītās darbības (tostarp ceļ prasības pret juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļiem un kapitālsabiedrības dalībniekiem (akcionāriem) par viņu nodarīto zaudējumu atlīdzību); nodrošina parādnieka mantas pārdošanu un kreditoru prasījumu apmierināšanu Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā; izvērtē pirms maksātnespējas procesa slēgtos darījumus; kā arī veic citas procesa nodrošināšanai nepieciešamas darbības, piemēram, nodot glabāšanai valsts arhīvam parādnieka dokumentus.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa laikā administratoram ir pienākums kārtot procesa lietvedību Sistēmā.

Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanas administrators veic likumā noteiktās darbības parādnieka izslēgšanai no publiskā reģistra, kur tas tika reģistrēts, piemēram, par parādnieka – komersanta izslēgšanu no komercreģistra.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Parādnieks. Pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu (izņemot mantu, uz kuru nevar vērst piedzīgu), un šīs tiesības iegūst administrators. Parādniekam pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir aizliegts veikt darbības, ar kurām tiek nodarīti zaudējumi kreditoriem. Tāpat parādniekam ir jāsniedz administratoram visa maksātnespējas procesa norisei nepieciešamā informācija.

Visa parādniekam piederošā manta tiek pārdota bankrota procedūras ietvaros un no mantas pārdošanas iegūtie līdzekļi tiek novirzīti kreditoru prasījumu segšanai Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā.

Saistību dzēšanas procedūras laikā parādniekam ir pienākums gūt ienākumus atbilstoši savām spējām un novirzīt daļu no saviem regulārajiem ienākumiem kreditoru prasījumu segšanai atbilstoši saistību dzēšanas plānam.

Administrators.

Ja parādniekam ir manta, ko paredzēts pārdot bankrota procedūras laikā vai naudas līdzekļi, administrators atver uz sava vārda kontu kredītiestādē attiecīgā maksātnespējas procesa nodrošināšanai. Tāpat kā juridiskās personas maksātnespējas procesā arī fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā administrators veic ar maksātnespējas procesa nodrošināšanu saistītas darbības: apkopo, pārbauda un pieņem lēmumus par kreditoru prasījumiem; apzina parādnieka mantu un veic ar parādnieka mantas atgūšanu saistītās darbības (tostarp ceļ prasības par parādnieka noslēgto darījumu atzīšanu par spēkā neesošiem, ja konstatē, ka parādnieks ir bijis nelabticīgs); nodrošina parādnieka mantas pārdošanu un kreditoru prasījumu apmierināšanu Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā.

5 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var izmantot ieskaitsu?

Tiesiskās aizsardzības process

Ieskaits tiesiskās aizsardzības procesā ir pieļaujams, ja parādnieka prasījuma tiesības pret kreditoru ir radušās vismaz trīs mēnešus pirms tiesas lēmuma par tiesiskās aizsardzības procesa lietas ierosināšanu.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Ieskaits juridiskās personas maksātnespējas procesā ir pieļaujams, ja parādnieka un kreditora savstarpējie prasījumi radušies vismaz sešus mēnešus pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Ieskaits nosacījumi fiziskās personas maksātnespējas procesā nav īpaši regulēti, līdz ar to, atbilstoši Maksātnespējas likuma noteikumiem, šajā jautājumā tiek piemērots juridiskās personas maksātnespējas procesa regulējums – ieskaits ir pieļaujams, ja parādnieka un kreditora savstarpējie prasījumi radušies vismaz sešus mēnešus pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas.

6 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē spēkā esošus līgumus, kuros parādnieks ir līgumslēdzēja puse?

Tiesiskās aizsardzības process

Ņemot vērā, ka pēc tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšanas parādnieks saglāba kontroli par savu uzņēmumu, t.i., pats pārvalda viņam piederošo, kā arī viņa turējumā un valdījumā esošo mantu, viņš var turpināt pirms tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšanas noslēgtos līgumus. Savu vērtējumu par līgumu turpināšanas lietderību sniedz kreditori, saskaņojot tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu, kā arī tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošā persona, sagatavojot atzinumu, un tiesa, apstiprinot tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu. Šādu līgumu izmaksām ir jābūt iekļautām saskaņotajā tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Ja parādnieka noslēgtais līgums juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienā nav izpildīts vai ir izpildīts daļēji, administrators ir tiesīgs pieprasīt izpildi no otra līgumslēdzēja vai arī vienpusēji atkāpties no līguma. Administratoram ir tiesības izpildīt līgumu, ja šāda rīcība nesamazina parādnieka aktīvus.

Ja administrators vienpusēji atkāpjas no līguma izpildes, otram līgumslēdzējam ir tiesības iesniegt savu kreditora prasījumu.

To līgumu izpildes turpināšana, kuri nav izbeigti likumā paredzētajos gadījumos, kā arī to līgumu izpilde, kurus juridiskās personas maksātnespējas procesa laikā administrators parādnieka vārdā noslēdzis ar trešajām personām, tiek finansēta no parādnieka līdzekļiem.

Ja parādnieks ir apdrošinātājs, tad administrators, novērtējot apdrošinājumaņēmēju intereses, izvērtē noslēgto apdrošināšanas līgumu nodošanas, izbeigšanas vai turpināšanas nepieciešamību un veic visas tiesiskās darbības, lai nodotu, izbeigtu vai turpinātu noslēgtos apdrošināšanas līgumus.

Parādnieka dots uzdevums pilnvarniekam (arī prokūristam un komercpilnvarniekam) attiecībā uz savu mantu, uz kuru vērstami kreditoru prasījumi, zaudē spēku no juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas.

Pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas administratoram ir tiesības uzteikt darba līgumu ar parādnieka darbinieku.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Maksātnespējas likums īpaši neregulē parādnieka noslēgto līgumu pārskatīšanas un izbeigšanas nosacījumus, līdz ar to atbilstoši Maksātnespējas likuma noteikumiem šajā jautājumā tiek piemērots juridiskās personas maksātnespējas procesa regulējums – administratoram ir tiesības pārskatīt parādnieka pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa noslēgtos līgumus un atkāpties no tiem. Šāda atziņa ir nostiprināta arī tiesu praksē. Pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas maksātnespējas administrators ir tā persona, kura turpmāk rīkojas ar personas mantu, risinot jautājumus par saistību izpildi un kreditoru prasījumu apmierināšanu. Tas nozīmē arī, ka maksātnespējīgais parādnieks zaudē tiesības patstāvīgi uzstāties kā puse tiesā mantiskās prasībās, un šīs tiesības pārņem administrators kā parādnieka likumiskais pārstāvis.

7 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē procedūras, ko sākuši individuāli kreditori (izņemot tiesvedībā esošas lietas)?

Neatkarīgi no maksātnespējas procedūras Maksātnespējas likums nosaka patvaļas aizlieguma principu – kreditors un parādnieks nedrīkst veikt individuālas darbības, kas nodara kaitējumu kreditoru kopuma interesēm.

Tiesiskās aizsardzības process

Zvērināts tiesu izpildītājs aptur spriedumu izpildes lietvedību, ja parādniekam ierosināts tiesiskās aizsardzības process vai pieņemts nolēmums par tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanu ārpus tiesiskās aizsardzības procesa gadījumā. Gadījumā, ja ierosināšanas brīdī izpildu darbību rezultātā ir jau ir piedzīti naudas līdzekļi, zvērināts tiesu izpildītājs ietur sprieduma izpildes izdevumus un apmierina piedzinēja prasījumu. Spriedumu izpildes lietvedība tiek apturēta uz visu tiesiskās aizsardzības procesa laiku līdz tā izbeigšanai, izņemot gadījumus, kad iekšlātā manta nav nepieciešama tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanai un līdz ar to nav iekļauta tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā, vai tiesa ir atļāvusi nodrošinātajam kreditoram pārdot iekšlātā mantu.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Ja sprieduma izpildes lietvedība uzsāka pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas, tā ir izbeidzama Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Proti, zvērināts tiesu izpildītājs pabeidz uzsākt mantas pārdošanu, ja tā jau ir izsludināta vai manta nodota tirdzniecības uzņēmumam pārdošanai. Administrators ir tiesīgs pieprasīt atcelt izsludinātās izsoles, lai nodrošinātu mantas pārdošanu lietu kopības sastāvā. No pārdošanā saņemtās naudas zvērināts tiesu izpildītājs ietur sprieduma izpildes izdevumus, bet pārējo naudu nodod administratoram kreditoru prasījumu segšanai atbilstoši Maksātnespējas likumā noteiktajai kārtībai, ievērojot nodrošinātā kreditora tiesības. Zvērināts tiesu izpildītājs paziņo mantas glabātājam par pienākumu nodot administratoram mantu, kuras pārdošana nav uzsākta.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Līdz ar fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu kreditoram ir aizliegts veikt jebkādas individuālas darbības, ar kurām tiek nodarīti zaudējumi citiem kreditoriem. Mantiskās tiesības, kas radušās kreditoram vai trešajai personai šādu darbību rezultātā, atzīstamas par spēkā neesošām. Zvērināts tiesu izpildītājs aptur spriedumu izpildes lietvedību, ja parādniekam pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process. Zvērināts tiesu izpildītājs pabeidz uzsākt mantas pārdošanu tikai tad, ja tā jau ir izsludināta vai manta nodota tirdzniecības uzņēmumam pārdošanai, izņemot gadījumu, kad fiziskās personas mantas pārdošanas plānā ir paredzēts atlikt mājokļa pārdošanu saskaņā ar Maksātnespējas likuma 148.pantu. No pārdošanā saņemtās naudas zvērināts tiesu izpildītājs ietur sprieduma izpildes izdevumus, bet pārējo naudu nodod administratoram kreditoru prasījumu segšanai atbilstoši Maksātnespējas likumā noteiktajai kārtībai, ievērojot nodrošinātā kreditora tiesības.

Vienlaikus netiek apturētas izpildu lietvedības par prasībām, kuru izpilde nav saistīta ar piedziņas vēršanu uz parādnieka mantu vai naudas līdzekļiem. Gadījumā, ja fiziskās personas maksātnespējas process tiek izbeigts, nedzēšot saistības, izpildu lietvedības tiek atjaunotas atlikušajā apmērā.

8 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē tādu procedūru turpināšanu, kas ir tiesvedībā maksātnespējas procedūras sākšanas brīdī?

Tiesiskās aizsardzības process

Atbilstoši Maksātnespējas likumam tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšana neietekmē tiesvedības, kur viena no pusēm ir parādnieks.

Jānorada, ka atšķirībā no maksātnespējas procesa tiesiskās aizsardzības procesā nav paredzēta kreditoru prasījumu atzīšanas procedūra. Tomēr tiesu praksē ir atzīts, ka, vienpersoniski izlemjot jautājumu par kreditora prasījuma pamatotību, parādnieks varētu nepamatoti izslēgt kreditoru no to personu loka, ar kuru saskaņojams tiesiskās aizsardzības pasākumu plāns. Savukārt prasība, ko tiesā par parāda piedziņu cēlis kreditors, nedod tiesisku pamatu kreditora interešu ignorēšanai tiesiskās aizsardzības procesā. Līdz ar to tiesu praksē ir secināts, ka gadījumā, ja parādnieka saistības ir atspoguļotas parādnieka grāmatvedībā un tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošā persona nav secinājusi, ka šāds prasījums ir prima facie neīsts, tas ir iekļaujams tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā kā kreditoru prasījums, pat, ja starp parādnieku un kreditoru norisinās tiesvedība.

Vienlaikus norādāms, ja tiesa konstatē, ka tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāns satur saistības, attiecībā uz kurām ir strīds par tiesībām, un saistību apjoms būtiski ietekmē tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna saskaņošanu, tiesa atstāj tiesiskās aizsardzības procesa pieteikumu bez izskatīšanas.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Tiesas spriedums, ar kuru tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, ir pamats tiesvedības apturēšanai mantiska rakstura prasībās, kas ierosinātas pret parādnieku. Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas kreditori piesaka prasījumus administratoram Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā.

Tāpat tiesas spriedums, ar kuru tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, ir pamats prasības nodrošinājuma atcelšanai Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Tiesas spriedums, ar kuru tiek pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, ir pamats pret parādnieku ierosinātās tiesvedības apturēšanai un prasības nodrošinājuma atcelšanai Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas kreditori piesaka prasījumus administratoram Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā.

9 Kādas galvenās iezīmes raksturo kreditoru dalību maksātnespējas procedūrā?

Lai sasniegt maksātnespējas procedūras mērķi, ir svarīgi lai kreditori aktīvi iesaistās procesā. Maksātnespējas likums ietver kreditoru vienlīdzības principu – kreditoriem tiek dotas vienādas iespējas piedalīties procesā un saņemt savu prasījumu apmierinājumu saskaņā ar saistībām, kuras tie nodibinājuši ar parādnieku pirms procesa uzsākšanas.

Tiesiskās aizsardzības process

Parādnieks nodod visiem kreditoriem tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu, uzaicinot viņus dot piekrišanu šim plānam un norādot tā saskaņošanas termiņu. Kreditoram ir tiesības iesniegt parādniekam rakstveida iebildumus attiecībā uz tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu piecu dienu laikā pēc tā saņemšanas. Atzīstot iesniegtos iebildumus par pamatotiem, parādnieks atbilstoši groza tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu. Ar kreditoru vairākuma piekrišanu var pagarināt tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanas termiņu. Kreditoriem ir tiesības pieprasīt un saņemt no uzraugošās personas informāciju par tiesiskās aizsardzības procesa norisi un plāna izpildi, kā arī iesniegt sūdzības. Tāpat kreditors ir tiesīgs vērsties tiesā un lūgt izbeigt tiesiskās aizsardzības procesu, ja parādnieks nepilda tiesas apstiprināto plānu.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Lūgt uzsākt juridiskās personas maksātnespējas procesu var arī kreditors, iesniedzot pieteikumu tiesā. Tāpat, kreditori ir tiesīgi iesniegt kreditoru prasījumus Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā. Administrators pārbauda kreditoru prasījumu pamatotību un atbilstību normatīvo aktu prasībām un pieņem lēmumu par prasījuma atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu. Kreditors administratora lēmumu ir tiesīgs pārsūdzēt tiesā viena mēneša laikā no lēmuma saņemšanas dienas vai ir tiesīgs viena mēneša laikā no administratora lēmuma saņemšanas dienas iesniegt tiesā prasību par strīda izskatīšanu par tiesībām. Kreditoram ir tiesības iepazīties ar kreditoru prasījumu reģistru. Katram kreditoram, sākot ar astoto dienu pēc kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņa beigām, ir tiesības iepazīties ar kreditoru iesniegtajiem prasījumiem un to pamatotības pierādījumiem. Administrators Maksātnespējas likuma noteiktajā kārtībā sniedz ziņas kreditoriem. Ja kreditoriem ir iebildumi par minētajām ziņām, viņiem ir pienākums par to ziņot administratoram. Ja iebildumi netiek ņemti vērā, administrators sniedz kreditoram motivētu atbildi. Ja kreditori nepiekrīt paziņotajam administratora lēmumam, viņiem ir tiesības apstrīdēt administratora rīcību, vērsties tiesā ar prasību pret administratoru par nodarītajiem zaudējumiem vai ierosināt kreditoru sapulces sasaukšanu. Kreditoru sapulce pieņem lēmumu par administratora atlīdzības noteikšanu, administratora atcelšanas ierosināšanu, maksātnespējas procesa izdevumu atzīšanu par pamatotiem, parādnieka mantas pārdošanas veidu vai pārdošanas termiņa pagarināšanu, turpmāko rīcību ar mantu, kas ir izslēgta no mantas pārdošanas

plāna. Tāpat, kreditori, kuri pārstāv ne mazāk kā 25 procentus no atzīto pamatprasījumu summas nodrošināto vai nenodrošināto kreditoru grupā, var pieprasīt administratora darbības revīziju attiecīgajā maksātnespējas procesā, kuru veic pieaicināts zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu komercsabiedrība.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Kreditori ir tiesīgi iesniegt prasījumus Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā. Jebkuram kreditoram ir tiesības prasīt kreditoru sapulces sasaukšanu. Kreditoriem divu mēnešu laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, ir tiesības iesniegt administratoram priekšlikumu izbeigt fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja kreditoru rīcībā ir informācija Maksātnespējas likumā norādītā informācija, maksātnespējas procesa piemērošanas ierobežojumiem vai saistību dzēšanas procedūras piemērošanas ierobežojumi. Tāpat kreditoriem ir tiesības sniegt savus iebildumus un priekšlikumus par parādnieka izstrādāto saistību dzēšanas plānu.

10 Kādā veidā maksātnespējas administrators drīkst izmantot vai atsavināt parādnieka mantā ietilpstošus aktīvus?

Tiesiskās aizsardzības process

Parādnieks saglāba kontroli pār savu uzņēmumu un pats pārvalda viņam piederošo mantu.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Tiklīdz tiek uzsākts juridiskās personas maksātnespējas process, valde zaudē savas pilnvaras, savukārt ieceltais administrators pārvalda un izmanto parādnieka aktīvus un līdzekļus bankas kontos. Administrators iegūst tiesības gan nodalīt parādnieka mantas daļu, gan atprasīt pārvaldībā nodoto mantu, attiecīgi to iekļaujot parādnieka mantas pārdošanas plānā. Tāpat pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administrators lemj par parādnieka saimnieciskās darbības izbeigšanu vai atjaunošanu pilnā vai ierobežotā apjomā.

Administrators divu mēnešu laikā no juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas sastāda parādnieka mantas pārdošanas plānu vai ziņojumu par parādnieka mantas neesamību. Mantu var pārdot gan izolē, gan par brīvo cenu, par ko pēc administratora priekšlikuma lemj kreditori.

Parādnieka mantas pārdošana notiek par iespējami augstāko cenu, lai nodrošinātu kreditoru prasījumu segšanu. No mantas realizācijas iegūtie līdzekļi novirzāmi kreditoru prasījumu apmierināšanai.

Ja parādnieka mantu nav iespējams pārdot vai mantas pārdošanas izdevumi pārsniedz prognozējamās ienākumus, administrators izslēdz to no mantas pārdošanas plāna un nekavējoties paziņo par to visiem kreditoriem, uzaicinot viņus paturēt mantu sev par tās sākumcenu.

Sagatavojot parādnieka mantas pārdošanas plānu, administrators izvērtē iespēju pārdot parādnieka uzņēmumu vai tā patstāvīgo daļu. Pārdodot uzņēmumu vai tā patstāvīgo daļu, kreditoru ieguvumam no uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārdošanas jābūt lielākam nekā gadījumā, ja parādnieka manta tiktu pārdota atsevišķi.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Parādnieka mantas pārdošanu nodrošina administrators, ievērojot mantas pārdošanas plānu. Administrators uzsāk mantas pārdošanu ne agrāk kā divus mēnešus pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Parādniekam ir tiesības paturēt ienākumus, kas nepieciešami fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešo izmaksu segšanai un mantu, kas viņam būtiski nepieciešama ienākumu gūšanai. Tāpat, Civilprocesa likums paredz tādu mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu.

Maksātnespējas likums paredz iespēju parādniekam saglabāt mājokli, kas ir iekļāts par labu nodrošinātajam kreditoram, vienojoties ar attiecīgo nodrošināto kreditoru.

11 Kādi prasījumi jāizvirza pret maksātnespējīgā parādnieka mantu un kādas darbības tiek veiktas ar prasījumiem, kuri rodas pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Tiesiskās aizsardzības process

Pēc tam, kad pasludināta tiesiskās aizsardzības procesa īstenošana, nodrošinātie kreditori nedrīkst realizēt savas tiesības attiecībā uz tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā paredzēto iekļāto parādnieka mantu līdz tiesiskās aizsardzības procesa izbeigšanai.

Nodrošinātais kreditors var prasīt parādnieka iekļātās mantas pārdošanu, ja aizliegums nodrošinātajam kreditoram prasīt iekļātās parādnieka mantas pārdošanu rada būtisku kaitējumu šā kreditora interesēm (tajā skaitā pastāv iekļātās mantas iznīcināšanas draudi, ievērojami samazinājusies iekļātās mantas vērtība). Lēmumu atļaut parādnieka iekļātās mantas pārdošanu pieņem tiesa, kurā ierosināta attiecīgā tiesiskās aizsardzības procesa lieta.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Nodrošinātajam kreditoram ir tiesības prasīt par nodrošinājumu kalpojošās (iekļātās) parādnieka mantas pārdošanu pēc diviem mēnešiem pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas.

Parādnieka mantā, uz kuru vērsami kreditoru prasījumi, neietilpst parādnieka valdījumā vai turējumā esošā trešajām personām piederošā manta.

Administrators nodrošina trešajām personām piederošās mantas uzturēšanu līdz tās nodošanai šīm personām. Trešajām personām ir pienākums segt izdevumus, kas radušies sakarā ar tām piederošās mantas uzturēšanu, ja šīs personas pēc administratora uzaicinājuma nepārņem savu mantu. Ja trešajām personām piederošā manta ir atsavināta maksātnespējas procesa laikā, šīs mantas vērtību atlīdzina persona, kuras vainas dēļ trešajām personām piederošā manta ir atsavināta. Ja, pārdodot iekļāto parādnieka mantu, saņemta naudas summa, kas nesedz nodrošināto kreditoru prasījumus, attiecīgie kreditori pēc administratora lēmuma pieņemšanas prasījumu nesegtajā daļā iegūst nenodrošinātā kreditora tiesības.

Parādnieka saistības, kuru izpildes termiņš iestājas pēc dienas, kad pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, uzskatāmas par tādām, kurām izpildes termiņš iestāties juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienā. Savukārt prasījumi, kuri vispār rodas pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas, uzskatāmi par maksātnespējas procesa izmaksām.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Parādnieka saistības, kuru izpildes termiņš iestājas pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, uzskatāmas par tādām, kurām izpildes termiņš ir iestāties maksātnespējas procesa pasludināšanas dienā. Savukārt prasījumi, kas rodas pēc fiziskas personas maksātnespējas procesa uzsākšanas, uzskatāmi par maksātnespējas procesa izmaksām.

12 Kādi noteikumi reglamentē prasījumu iesniegšanu, pārbaudi un atzīšanu?

Tiesiskās aizsardzības process

Parādnieks patstāvīgi norāda visus prasījumus aizsardzības procesa pasākumu plānā, saskaņojot ar kreditoriem. Tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā ir jānorāda visi kreditori. Parādnieks nevar izvēlēties, kurus kreditorus plānā iekļaut, bet kurus neiekļaut.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Kreditoru prasījumi pret parādnieku iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu. Ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā minēto prasījumu iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku.

Administrators pārbauda kreditoru prasījumu pamatotību un atbilstību normatīvo aktu prasībām. Ja kreditora prasījums neatbilst normatīvo aktu prasībām, administrators nekavējoties nosūta kreditoram lūgumu 10 dienu laikā no administratora pieprasījuma nosūtīšanas dienas novērst konstatētos trūkumus. Ja kreditors novērš trūkumus šajā termiņā, uzskatāms, ka kreditora prasījums iesniegts noteiktajā termiņā. Ja kreditors nenovērš trūkumus noteiktajā termiņā, administrators pieņem lēmumu par kreditora prasījuma neatzīšanu vai daļēju atzīšanu 10 dienu laikā no trūkumu novēršanai dotā termiņa beigām.

Pēc kreditoru prasījumu pārbaudes administrators pieņem pamatotu lēmumu par kreditora prasījuma atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu.

Administrators pilnībā vai daļēji neatzīst kreditora prasījumu, par kuru pastāv strīds starp parādnieku un kreditoru. Kreditora prasījumu, kas nodibināts ar tiesas nolēmumu, administrators var neatzīt vai daļēji atzīt tikai tad, ja ir pierādījumi par to, ka pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās parādnieks saistību izpildījis pilnībā vai daļēji.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Kreditoru prasījumi pret parādnieku iesniegšana, pārbaude un atzīšana notiek juridiskās personas maksātnespējas procesa kārtībā. Ja kreditors nokavējis prasījumu iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem, skaitot no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts galīgais bankrota procedūras izmaksu saraksts.

Ja kreditors savu prasījumu neiesniedz iepriekš minētajā termiņā, tad iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku gan fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros, gan pēc tam, kad parādnieks ir atbrīvots no saistībām. Noilgums neattiecas uz prasījumiem par uzturlīdzekļu samaksu, prasījumiem no neatļautas darbības un prasījumiem par administratīvo pārkāpumu procesā piemērotajiem un Krimināllikumā paredzētajiem sodiem, kā arī kompensācija par radīto kaitējumu.

13 Kādi noteikumi regulē ieņēmumu sadali? Kā nosaka prasījumu un kreditoru tiesību hierarhiju?

Tiesiskās aizsardzības process

Tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā var paredzēt priekšrocības personām, kuras piešķir līdzekļus šā plāna īstenošanai, atbilstoši to piešķirto līdzekļu apmēram.

Tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā kreditoru grupas ietvaros un katram kreditoru prasījuma veidam (pamatparādam, līgumsodam vai procentiem) var paredzēt tikai proporcionālu pamatparāda, līgumsoda vai procentu dzēšanu vai samazināšanu. Salīdzinājumā ar citiem kreditoriem būtiski nelabvēlīgākus noteikumus tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā attiecībā uz atsevišķu kreditoru var paredzēt tikai ar attiecīgā kreditora piekrišanu.

Turklāt uz darbiniekiem tiesiskās aizsardzības process neattiecas vispār, ja vien viņi tam nav noteikti piekrituši.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Juridiskās personas maksātnespējas procesā iegūtos līdzekļus sadala, primāri ievērojot prasījuma veidu (piemēram, nodrošināts vai nenodrošināts prasījums). Atsevišķos gadījumos vienlaikus tiek ņemts vērā arī paša kreditora statuss (piemēram, nodokļu administrācija).

Līdzekļi, kas iegūti, pārdodot par nodrošinājumu kalpojošo parādnieka mantu, novirzāmi nodrošinātā kreditora prasījuma segšanai. No naudas summas, kas iegūta pārdodot iekļāto mantu, vispirms sedzami izsoles izdevumi, tajā skaitā iekļātās mantas vērtēšanas izmaksas un administratora atlīdzība, un pēc tam apmierināms nodrošinātā kreditora prasījums. Gadījumā, ja pēc minēto izmaksu un prasījuma segšanas ir palikuši pāri naudas līdzekļi, tad šie naudas līdzekļi ieskaitāmi parādnieka mantā, ar kuru apmierināmi citu kreditoru prasījumi.

No parādnieka atlikušajiem līdzekļiem vispirms pilnībā tiek segtas juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas.

Pēc izmaksu segšanas tiek apmierināts Maksātnespējas kontroles dienesta prasījums, ja parādnieka darbinieku prasījumi apmierināti no darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļiem. Tālāk tiek segti darbinieku prasījumi un nodokļu administrācijas prasījumi.

Kad iepriekš minētie kreditoru prasījumi tiek pilnībā segti, atlikušie parādnieka naudas līdzekļi tiek sadalīti to pārējo nenodrošināto kreditoru prasījumu apmierināšanai pamatparāda apmērā (bez procentiem). Šajā kārtā tiek apmierināti arī nodrošināto kreditoru prasījumi to nenodrošinātajā daļā un nodrošināto kreditoru prasījumi to nesegtajā daļā.

Ja parādnieka naudas līdzekļu nepietiek, lai pilnībā apmierinātu visus šā panta piektajā daļā minētos kreditoru prasījumus, attiecīgie prasījumi apmierināmi proporcionāli summai, kas pienākas katram kreditoram.

No parādnieka naudas līdzekļiem, kas paliek pāri pēc nenodrošināto kreditoru prasījumu apmierināšanas pamatparāda apmērā, tiek apmierināti nenodrošināto kreditoru blakus prasījumi (proporcionāli summai, kas pienākas katram kreditoram).

Parādnieka naudas līdzekļi, kas paliek pāri pēc visu minēto prasījumu apmierināšanas, tiek sadalīti parādnieka dalībniekiem (akcionāriem) vai biedriem proporcionāli katra ieguldījuma lielumam, parādniekam (fiziskajai personai), mantiniekam (attiecībā uz mantojumu) vai personām, kurām piekrīt biedrības vai nodibinājuma manta saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai attiecīgās biedrības vai nodibinājuma statūtiem.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Bankrota procedūras laikā parādniekam ir tiesības paturēt ienākumus, kas nepieciešami fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešo izmaksu segšanai, kā arī paturēt mantu, kas viņam būtiski nepieciešama ienākumu gūšanai.

No parādnieka mantas vispirms tiek pilnībā segti uzturlīdzekļu maksājumi, to skaitā maksājumi Uzturlīdzekļu garantiju fondam, kā arī fiziskās personas maksātnespējas procesa izmaksas.

Līdzekļi, kas iegūti, pārdodot par nodrošinājumu kalpojošo parādnieka mantu, novirzāmi nodrošinātā kreditora prasījuma segšanai.

Nenodrošināto kreditoru prasījumi tiek apvienoti vienā grupā bez prioritātēm. No atlikušajiem līdzekļiem tiek apmierināti nenodrošināto kreditoru prasījumi proporcionāli katra kreditora pamatparāda summai. No parādnieka naudas līdzekļiem, kas paliek pāri pēc nenodrošināto kreditoru prasījumu apmierināšanas pamatparāda apmērā, tiek apmierināti nenodrošināto kreditoru blakus prasījumi (proporcionāli summai, kas pienākas katram kreditoram).

Savukārt, saistību dzēšanas procedūras laikā parādniekam ir tiesības paturēt līdz divām trešdaļām no saviem ienākumiem, lai segtu savas uzturēšanas izmaksas un paturēt mantu, kas viņam būtiski nepieciešama ienākumu gūšanai.

Tādējādi, ievērojot saistību dzēšanas plānā noteikto, parādnieks novirza trešdaļu no saviem ienākumiem (bet ne mazāk kā vienu trešdaļu no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas pirms nodokļu nomaksas) kreditoru prasījumu segšanai. Sastādot saistību dzēšanas plānu, parādnieks iekļauj tajā visus kreditoru prasījumus to pamatparāda apmērā un prasījumu segšanu paredz proporcionāli katra kreditora prasījumam.

14 Kādi ir maksātnespējas procedūras izbeigšanas nosacījumi un sekas (jo īpaši, to izbeidzot ar mierizlīgumu)?

Tiesiskās aizsardzības process

Tiesa izbeidz tiesiskās aizsardzības procesu, ja:

1) tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā un termiņā nav atbalstījis Maksātnespējas likumā noteiktais kreditoru vairākums;

2) tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāns neatbilst Maksātnespējas likuma prasībām.

Tiesa izbeidz tiesiskās aizsardzības procesu un pasludina juridiskās personas maksātnespējas procesu, ja:

1) attiecībā uz parādnieku gada laikā otro reizi ierosināta tiesiskās aizsardzības procesa lieta, bet nav pasludināta tiesiskās aizsardzības procesa īstenošana;

2) pēc kreditora pieteikuma saņemšanas, ja parādnieks ilgāk kā 30 dienas nepilda tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu un nav iesniedzis tiesai šā plāna grozījumus;

3) pēc Maksātnespējas likumā noteiktā kreditoru vairākuma pārstāvja pieteikuma saņemšanas, ja parādnieks nav veicis Maksātnespējas likumā noteiktās darbības vai ir sniedzis nepatiesas ziņas, ja parādnieks ilgāk kā 30 dienas nepilda tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu un nav iesniedzis tiesai šā plāna grozījumus, kā arī tad, ja parādnieks pārkāpj Maksātnespējas likumā noteiktos rīcības ierobežojumus.

Ja tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāns ir izpildīts, parādnieks iesniedz tiesai pieteikumu par tiesiskās aizsardzības procesa izbeigšanu. Savukārt, ja parādnieks nespēj nokārtot tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā noteiktās saistības, tad parādnieks iesniedz tiesai maksātnespējas procesa pieteikumu, vienlaikus lūdzot izbeigt tiesiskās aizsardzības procesu.

Tiesiskās aizsardzības procesa izbeigšana pēc tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna izpildes ir pamats tiesiskās aizsardzības procesā noteikto parādnieka rīcības ierobežojumu un šajā procesā piemērotās metodes izmantošanas izbeigšanai.

Ja tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā un termiņā nav atbalstījis kreditoru vairākums un tiesiskās aizsardzības process tiek izbeigts, ar tiesiskās aizsardzības procesa pasludināšanu saistītie aizliegumi izbeidzas un apturētā līgumsoda, procentu un nokavējuma naudas summa par neizpildītajām saistībām tiek aprēķināta pilnā apmērā.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Maksātnespējas process tiks izbeigts ar tiesas lēmumu, kad administrators izpildīs parādnieka mantas pārdošanas plānu un kreditoru prasījumu segšanas plānu. Tāpat, tiesa izbeigs maksātnespējas procesu, ja administrators būs rosinājis un kreditori būs atbalstījuši ziņojumā par parādnieka mantas neesamību ietvertu ierosinājumu neturpināt maksātnespējas procesu. Šādos gadījumos parādnieks – juridiskā persona, tiek izslēgta no attiecīgā publiskā reģistra. Maksātnespējas process tiks izbeigts ar tiesas lēmumu, ja ticis saskaņots tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāns, un tiesa lēmusi par juridiskās personas maksātnespējas procesa pāreju uz tiesiskās aizsardzības procesu. Šādā gadījumā parādnieks turpina savu darbību iepriekšējā statusā.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Fiziskās personas maksātnespējas process var tikt izbeigts neuzsākot saistību dzēšanas procedūru. Tiesa izbeidz bankrota procedūru, vienlaikus izbeidzot fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja parādniekam ir konstatēti ierobežojumi fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanai. Pieteikumu par bankrota procedūras izbeigšanu tādā gadījumā iesniedz administrators triju mēnešu laikā pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas. Tāpat tiesa var izbeigt bankrota procedūru, vienlaikus izbeidzot fiziskās personas maksātnespējas procesu arī, ja nav iesniegti kreditoru prasījumi. Pieteikumu par bankrota procedūras izbeigšanu tādā gadījumā iesniedz parādnieks mēneša laikā pēc tam, kad beidzies kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņš.

Ja vienlaikus ar bankrota procedūras pabeigšanu vai izbeigšanu tiek izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, izbeidzas administrators pilnvaras un ierobežojumi parādnieka rīcībai ar savu mantu un atjaunojas kreditoru tiesības prasīt parādnieka saistību izpildi apmērā, kādā parādnieks nav izpildījis savas saistības fiziskās personas maksātnespējas procesā, kā arī tiek atjaunotas lietas par piespiesto, bet nepiedzīto summu piedziņu un lietas par parādnieka saistību izpildīšanu tiesas ceļā.

Ja parādnieks sekmīgi ir veicis fiziskās personas saistību dzēšanas plānā noteiktās darbības, pēc šā plāna darbības beigām atlikušās minētajā plānā norādītās parādnieka saistības tiek dzēstas un apturētās izpildu lietvedības par dzēsto saistību piedziņu tiek izbeigtas.

Saistību dzēšanas procedūru nepiemēro vai to pārtrauc gadījumos, ja:

- parādnieks pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas vai maksātnespējas procesa laikā ir slēdzis darījumus, kuru rezultātā kļuvis maksātnespējīgs vai radījis zaudējumus kreditoriem, turklāt viņš apzinājās vai viņam vajadzēja apzināties, ka šādu darījumu slēgšana var novest līdz maksātnespējai vai zaudējumu radīšanai kreditoriem;
- parādnieks ir sniedzis apzināti nepatiesu informāciju par savu mantisko stāvokli un slēpis savus patiesos ienākumus;
- parādnieks nepilda bankrota vai saistību dzēšanas procedūrā paredzētos pienākumus, būtiski apgrūtinot maksātnespējas procesa efektīvu norisi.

Ja saistību dzēšanas procedūra tiek izbeigta, neatbrīvojot parādnieku no saistībām, kreditoru prasījumi tiek atjaunoti un aprēķināti pilnā apmērā, bet apturētā tiesvedība un spriedumu izpildu lietvedība tiek atjaunota.

15 Kādas ir kreditoru tiesības pēc maksātnespējas procedūras izbeigšanas?

Tiesiskās aizsardzības process

Pēc tiesiskās aizsardzības procesa izbeigšanas atjaunojas parādnieka darbību un kreditoru tiesību regulējums kā parastos apstākļos.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Piecu dienu laikā pēc tam, kad saņemts tiesas lēmums par procesa pabeigšanu, administrators iesniedz Uzņēmumu reģistram pieteikumu par parādnieka izslēgšanu no attiecīgā reģistra. Pēc izslēgšanas no reģistra parādnieks ir likvidēts, līdz ar ko kreditori zaudē prasījuma tiesības pret parādnieku, tā kā parādnieks beidz pastāvēt.

Piebilstams, ka kreditors gada laikā pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas ir tiesīgs celt prasību pret parādnieka valdes locekļiem sava nesegtā prasījuma apmērā, ja maksātnespējas procesa administratoram netiek nodoti parādnieka grāmatvedības dokumenti vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. Līdz maksātnespējas procesa pabeigšanas šādu prasību parādnieka vārdā ceļ maksātnespējas procesa administrators, savukārt, kreditoram ir tiesības iestāties lietā kā trešajai personai.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Ja maksātnespējas process izbeigts pirms saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas, Maksātnespējas likumā paredzētās administrators tiesības un ierobežojumi parādnieka rīcībai ar savu mantu izbeidzas, kā arī atjaunojas kreditoru tiesības prasīt parādnieka saistību izpildi apmērā, kādā parādnieks nav izpildījis savas saistības fiziskās personas maksātnespējas procesā, kā arī tiek atjaunotas lietas par piespiesto, bet nepiedzīto summu piedziņu un lietas par parādnieka saistību izpildīšanu tiesas ceļā.

Ja parādnieks sekmīgi ir veicis fiziskās personas saistību dzēšanas plānā noteiktās darbības, pēc šā plāna darbības beigām atlikušās minētajā plānā norādītās parādnieka saistības tiek dzēstas un apturētās izpildu lietvedības par dzēsto saistību piedziņu tiek izbeigtas.

Parādnieks netiek atbrīvots no fiziskās personas saistību dzēšanas plānā norādītajām atlikušajām saistībām, ja viņš nav veicis šajā plānā noteiktās darbības. Saistību dzēšanas procedūras ietvaros, arī ja sekmīgi tiek izpildīts saistību dzēšanas plāns, netiek dzēsti:

- prasījumi par uzturlīdzekļu samaksu;
- prasījumi no neatļautas darbības;
- nodrošinātais prasījums, ja parādnieks ir saglabājis par šā prasījuma nodrošinājumu kalpojošo mājokli, ciktāl parādnieka un nodrošinātā kreditora vienošanās nenosaka citādi. Izpildu lietvedības par minēto saistību piedziņu tiek atjaunotas atlikušajā parāda apmērā;
- prasījumi par administratīvo pārkāpumu procesā piemērotajiem un Krimināllikumā paredzētajiem sodiem, kā arī kompensācija par radīto kaitējumu.

16 Kurš sedz maksātnespējas procedūrā radušās izmaksas un izdevumus?

Tiesiskās aizsardzības process

Tiesiskās aizsardzības procesa izmaksas ir tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošās personas atlīdzība un izdevumi, kas rodas, nodrošinot tiesiskās aizsardzības procesa likumīgu un efektīvu norisi. Tiesiskās aizsardzības procesā izmaksas sedz no parādnieka līdzekļiem.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Juridiskās personas maksātnespējas procesā izmaksas (gan administratora atlīdzību, gan maksātnespējas procesa izdevumus) sedz no parādnieka līdzekļiem.

Ja juridiskās personas maksātnespējas procesā no parādnieka līdzekļiem nav iespējams segt izmaksas, izmaksas var segt no kreditoru vai citas fiziskās vai juridiskās personas līdzekļiem, ja likumā noteiktajā kārtībā ir panākta šāda vienošanās.

Gadījumos, kad juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas nav iespējams segt no minētajiem avotiem un administrators sastāda ziņojumu par parādnieka mantas neesamību, plānojot izbeigt juridiskās personas maksātnespējas procesu, juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas sedz no juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta, ko izmaksā administratoram kā juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas, no kuras viņš sedz juridiskās personas maksātnespējas procesa izdevumus un atlīdzību.

Savukārt, ja maksātnespējas procesa pieteikumu tika iesniedzis parādnieka darbinieks, kas tika pilnībā vai daļēji atbrīvots no depozīta samaksas, juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas tiek segtas no darbinieku prasījumu garantiju fonda līdzekļiem.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Fiziskās personas maksātnespējas procesos izmaksas tiek iedalītas tiešajās un netiešajās izmaksās.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa tiešās izmaksas ir izmaksas, kas saistītas ar fiziskās personas maksātnespējas procesa nodrošināšanu:

- izdevumi sludinājumu ievietošanai, izsoļu organizēšanai, norēķinu konta atvēršanai, apkalpošanai un slēgšanai;
- izdevumi par pasta korespondences nosūtīšanas pakalpojumiem;
- izdevumi, kas saistīti ar fiziskās personas mantas vērtēšanu;
- izdevumi par notāra pakalpojumiem;
- izdevumi, kas saistīti ar fiziskās personas mantas uzturēšanu, ja tā ir nodota administratoram, un darījumu pārbaudi, kā arī mantas un darījumu apdrošināšanu.

Šīs izmaksas tiek segtas no fiziskās personas mantas pārdošanas rezultātā iegūtajiem līdzekļiem, bet, ja tādas mantas nav vai tā nav pietiekama tiešo izmaksu segšanai, administrators var pieprasīt parādnieku segt izmaksas. Tomēr jānorāda, ka parādniekam ir tiesības paturēt divas trešdaļas no saviem ienākumiem, kā rezultātā tiešo izmaksu segšanai maksimāli var prasīt novirzīt tikai vienu trešdaļu.

Savukārt fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešās izmaksas, piemēram, kārtējie nodokļi un nodevu maksājumi, kārtējie uzturlīdzekļu maksājumi, īres maksa, maksa par komunālajiem pakalpojumiem, tiek segtas no fiziskās personas ienākumiem (divām trešdaļām ienākumu, ko parādnieks ir tiesīgs paturēt sev).

17 Kādi noteikumi reglamentē kreditoru kopumam kaitējošu juridisku aktu spēkā neesību, atzīšanu par spēkā neesošiem vai neizpildāmību?

Tiesiskās aizsardzības process

Uzraugošā persona nav tiesīga apstrīdēt pirms tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšanas noslēgtos darījumus. Savukārt, pēc tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšanas parādnieka rīcība darījumu noslēgšanā ir ierobežota – ir aizliegts slēgt jebkādus darījumus vai veikt darbības, kas var pasliktināt viņa finansiālo stāvokli vai kaitēt kreditoru kopuma interesēm.

Juridiskās personas maksātnespējas process

Administratoram ir pienākums izvērtēt parādnieka darījumus un celt tiesā prasību par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu neatkarīgi no šā darījuma veida, ja tas noslēgts:

- 1) pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas vai četrus mēnešus pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi neatkarīgi no tā, vai persona, ar kuru vai kurai par labu noslēgts darījums, zināja vai tai bija jāzina par šādu zaudējumu nodarīšanu;
 - 2) triju gadu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi, turklāt persona, ar kuru vai kurai par labu noslēgts darījums, zināja vai tai bija jāzina par šādu zaudējumu nodarīšanu.
- Ja darījums, ar kuru nodarīti zaudējumi parādniekam, ir noslēgts ar ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku vai šo personu labā, uzskatāms, ka šīs personas ir zinājušas par zaudējumu nodarīšanu, ja tās nepierāda pretējo.

Nodrošinātais kreditors var prasīt, lai administratora noslēgtais darījums tiek atzīts par spēkā neesošu, ja šis darījums attiecas uz prasījuma nodrošināšanai iekļāto mantu un ir aizskartas nodrošinātā kreditora intereses.

Administratoram ir pienākums izvērtēt un celt tiesā prasību par parādnieka dāvinātās mantas vai tās daļas atdošanu, ja darījums noslēgts triju gadu laikā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas vai pēc tās un kurā pušu savstarpējo saistību nevienlīdzība norāda, ka faktiski izdarīts dāvinājums. Ziedojumu var apstrīdēt un atprasīt tikai tad, ja tas bijis prettiesisks vai nav izmantots paredzētajiem mērķiem.

Naudas summas, ko parādnieks samaksājis parādu segšanai pēdējo sešu mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, kā arī pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas (izņemot naudas summas, ko samaksājis administrators juridiskās personas maksātnespējas procesa laikā), ir atmaksājamas, ja tiek konstatēts vismaz viens no šādiem apstākļiem:

- 1) maksājums izdarīts pirms saistību izpildes termiņa iestāšanās, ja nav pildītas citas maksājuma saistības, kurām iestājies izpildes termiņš, un ir iespējams atjaunot šā panta trešajā daļā minētās pušu saistības un tiesības;
- 2) parāds samaksāts ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku un nav pildītas citas saistības, kuru izpildes termiņš iestājies pirms ieinteresēto personu saistību izpildes termiņa. Šis noteikums attiecas arī uz tiesu izpildītāju piedzītajiem parādiem, no kuriem atskaitīti sprieduma izpildīšanai nepieciešamie izdevumi.

Kreditors atmaksā parādniekam naudas summu, ko parādnieks pēdējo triju mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas samaksājis, lai novērstu parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu pēc naudas summas saņēmēja kreditora pieteikuma.

Ja parādu segšanai samaksātās summas tiek atdotas šā panta pirmajā un otrajā daļā paredzētajos gadījumos, atjaunojas pušu saistības (to skaitā saistību pastiprinājumi) un tām atbilstošās tiesības, kas bija spēkā līdz parādu segšanai.

Turklāt administratoram ir pienākums celt tiesā prasību par ķīlas līguma atzīšanu par spēkā neesošu, ja ķīlas tiesība nodibināta pēc tam, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Fiziskās personas maksātnespējas process

Parādnieka noslēgtie darījumi ir apstrīdami juridiskās personas maksātnespējas procesa kārtībā, ja bankrota procedūras laikā tiek konstatēts, ka:

- parādnieks pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas vai maksātnespējas procesa laikā ir slēdzis darījumus, kuru rezultātā kļuvis maksātnespējīgs vai radījis zaudējumus kreditoriem, turklāt viņš apzinājās vai viņam vajadzēja apzināties, ka šādu darījumu slēgšana var novest līdz maksātnespējai vai zaudējumu radīšanai kreditoriem;
- parādnieks ir sniedzis apzināti nepatiesu informāciju par savu mantisko stāvokli un slēpis savus patiesos ienākumus;

- parādnieks nepilda bankrota vai saistību dzēšanas procedūrā paredzētos pienākumus, būtiski apgrūtinot maksātnespējas procesa efektīvu norisi.

Lapa atjaunināta: 18/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.